

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előzetes helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánlató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés félévelétek's pontosan és jutányosan közöltetik.

Teljes számú példányokkal még szolgálhat a szerkesztőség

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. Kinevezések's meg-tiszteltetés. Döbrentei tudományos utja hazánk felső vidékei; ta-haréképntári közgyűlés; statisztikai bureau; vas megyei tisztújítás és tisztikar; pest megyei közgyűlés jogelvi szempontból; gyűlési közleményünk folytatása; budapesti napló; hazai terméknink ára.)

Amerika (Bekebesítési alapfölkötelek Texas részéről.)

Anglia. (Vasuti forgalom és szerencsétlenség; adatok a calcuttai epemirigyről; hajózási törvények Anglia's a' porta közt.)

Franciaország. (Nemours hg.'s neje utazásuk; za-vargások Hayti szigetén; jezuitaigy's a' liberalis sajtó; mostoha időjárás.)

Ertesítő, gabonaár.

Magyar- és Erdélyország.

Ücs. 's ap. kir. Főlsége Sárközy Kázmért Fehér-megye első alispánját királyi táblai ülnökké, 's Szent-iványi Anzelmet es. kir. kamarássá kinevezni; gr. Keg-levics Gábor főtárnoknak a' pápai Krisztusrend elfo-gadhatását's viselhetését megengedni; végre Nátly Jó-zsef varasdi k. postaiszolgálati tisztet temesvári k. pos-taiszolgálati ellenőrre méltóztatott kegy. kinevezni.

Döbrentei Gábor kir. tanácsos ur ó nagys. mult julius és augustusban Tátra-kiesdre (Schmeksre) Szepes vár-megyébe tevéen utját, oda-menett megvizsgálta. mint a' ma-gyar tudós társasági tag's régi magyar nyelvemlékszer-kesztő, Rimaszombat, Pelsőz, Rozsnyó városai levéltá-rát, meg Krasznahorka várában gróf Andrassy György főispán ur által vezetett az Andrassy grófokét és nádori kerestető parancsával'szepesi káptalanét. Tátra-kiesden volt 3 héti mulatása után pedig Liptó vármegyének vette utját, 's visszazárta az említett megye levéltárában Liptószentmiklóson tett kereséseket, valamint a' garan-szentbenedeki conventnél. Mindenütt készséggel fogad-taték, 's a' nevezett levéltárak gondviselői, a' magyar tu-dós társaság törekvései iránt levő tiszteletüket és felb-redt kebelük hazafiságot az utazó által kijegyzett ma-gyar régi iratoknak ingyen leendő hiv. másolatai beküldé-sével fogják bizonyítani.

A' Pestmegye pártfogása alatt álló hazai első taka-rékpenztárnak vasárnap azaz folyó sept. 7kén reggeli 9 órakor a' pártfogó't. megye nagy termében tartandó köz-gyűlésére a' t. cz. részvényesek ezennel emlékeztetőleg meghivatnak. Kelt Pesten sept. 3kán 1845. Szalay József Intézet jegyzője.

Statisztikai bureau (állománytani iro-da.) Ébredünk, hosszas, szinte halálos álom után valahára ébredünk. Hangosan emelkedik a' közönség javítássürgető szózata, 's a' kor kívánatai háttérbe-szoríthatlanul állnak elő, meghallgattatást követelve, teljesítést várva. És nem hiányzik e' hon lakosaiban a' jó akarat nagyhatalmu ösztöne, nem a' tiszta be-látás, józan fölfogás, éles ítélet, de hiányzik hely-zetünk tökéletes ismérte, 's e' hiányon egyeseknek e süggedhetlen ügyekezete sem képes segíteni. Mert állapotunk minden körülményei, 's ezek öszszefü-ggése ei egyesek előtt tárva nincsenek, 's tudomásuk-hoz mindaddig nem is jutunk, míg a' törvényhatósá-gok minden közérdekű tárgyat illető adatokat rova-tékosan (rubricaliter) öszsze nem írják, 's a' szüksé-ges fölvilágosító jegyzetekkel közzé nem teszik. A-zonban illy helyhatósági statisztikai bureauk sem te-endnek tökéletesen eleget a' kívánatnak, minthogy minden közfigyelmet érdemlő adatot meg nem tud-hatnak. Így például a' közpénz ügyet, külkereskedést's t. cf. érdeklő sok adat tudomását nélkülözik. Szükséges tehát egy középponti országos statisztikai iroda is, melly az illynemű adatokat is egybegyűjtse, 's ezenfölül a' helyhatósági irodák által öszszeszede-téket egymás mellé állítván, azokat öszszeleg a' kor-mánynak's országgyűlésnek bemutatassa, és sajtó ut-ján a' közönség tudomására is juttassa. Szükséges ez az öszszehasonlíthatóság végett is, melly utóbbi nélkül helyesen nem ítélni; mert minden, öszszes z e r ü (concretum) természeténél fogva, kapcsolatban áll más tárgyakkal: már pedig nem képzelhetni öszsze-rőbb mit egy országos testületnél, melyben minden, mi emberi érdek nevét viseli, központosul. Bizony-nyal tág és sokat magában foglaló, embernek szinte végtelen kör. Mennyi világot önt ennek szemléjére egy statisztikai iroda, Poroszország példája tapasztalatilag tanúsítja. O t egy célirányosan rendezett országos hivatal van megbizva a' tartomány minden-

nem ügyeit illető adatoknak öszszeszédésére és — a' jeles nevelési rendszeren kívül — tanleginkább e' statisztikai hivatal-föállításnak tulajdonítható a' sok reform, mellyek anyagilag és szellemileg annyira em-elék az országot, hogy némelyek charta-nélküli boldog alkotmányos országnak neveznek. És, habár ezen elnevezés, szorosán csak a' jelent tekintve, még kissé időelőtti is: annyi minden esetre igaz, hogy Poroszország a' műveltség olly polczára lépett, mi-szerint ott már is sok — erkölcsileg teljes lehetlen-né vált, mi némely magát ugy nevezgető (vagy, hogy a' divatos kifejezéssel éljek, soi-disant) alkotmányos országban naponként gyakoroltatik. De nézzünk szét más tartományokban is, 's lássunk egy két példát a' statisztikai adatok nagy hatásáról. Több külföldi rab-lajstromban följegyeztették: hány tud a' rabok köz-ül írni, olvasni? 'S e' jegyzékek kimutatták, misze-rint a' foglyoknak nagy része sem írni sem olvasni nem tud. 'S e' jelenetszembe ötlött 's nem lehetne nem ötlenie; 's a' törvényhozások álltátva a' növelésnek közbátorság tekintetében nagy fontosságát, az e-lemi oktatásnak általánosításáról kezdének újabbban gondoskodni. Mi magyarokul illetően adatok hiányá-ban legfőlebb a' külföld példájából merithetünk ha-sonlati okerőket (argumentumokat) a' nevelés e' tek-intetbéli szükségének megmutatására. — Német-ország több tartományiban kitetszett szinte a' ra-bok lajstromaiból, hogy azoknak néhol fele itélet ál-tal büntelemnek nyilvánították — miután 1—2, sőt 3—4 évig is sanyaru fogságban tartattak. És a' kö-zönség figyelmessé lön, 's kezdé a' befogadás körüli törvényekről eszmélni, kezdé a' vizsgálati pört a' vád-pörrel, 's általában fenytő törvényeit más országok-ban divatozókkal öszszehasonlíttani 's több kevesebb javítás egyhelyütt is máshelyütt is vagy életbe lépte-tett már, vagy legalább annyira megvitattott, hogy az e' részbeni reform már sokáig el nem maradhat. 'S így idézhetnénk számtalan példát még a' külföld-ről; de álljon itt inkább egy két hazai, a' statisztikai számok's adatok nagy hatását tanúsító. — Midőn az 1827/iki országgyűlés által kirendelt országos vá-lasztványnak törvénykezési munkalátából (opera-tum juridicum) értesülénk: hány pör áll, vagy, ha tetszik, foly a' kir. Curia-nál? és jelesül hány 20—30 évig, sőt félézszázadig, 's még ennél is tovább? — nemde kezdünk a' törvénykezés gyorsításáról szólni 's ügyekezünk (ha mindjárt nem teljes sikerrel is) nemcsak a' beszédnél állapodni meg, hanem telhető-leg segíteni is; és a' kir. Curia tagjainak szaporítta-tását nem ok nélkül tulajdoníthatni az érintett statisztikai adatok előterjesztése által okozott benyomás-nak. Vagy mi szülte még újabb időkben azon meleg résztvetet, mivel a' kereskedés ügye iránt viseltetünk? mi szülte az iparegyesületet? Nemde leginkább Be-chernek statisztikai adatokon épült azon kimutatása, hogy kereskedési mérlegünk középszámítás szerint évenként mintegy negyven millió pengő ftal szen-vedőleg áll? Illy adatok fölbresztik a' szendergőt is, 's valamint közfigyelmet gerjesztenek, 's a' köz-kívánatoknak, mellyek első fejlődésükkor gyakran rendezetlenül torlódnak, alakot és alapot adnak: ugy teljesedésüket is előmozdítják. Mert bámulatos erő rejlik a' világosságban; fejleszt az és éltet, maga-sít és szilárdít, 's győzhetlenekké edzi bajnokait, 's enyelgve játsza kezeikbe a' diadalt. Világosság az igazságnak a' méltánynak legerősb támasza, miként homály a' méltatlanság minden fajának egyedüli palástja. Szerezünk's terjesztünk világot, öszszes-zük hiteles, kétségbevonhatlan adatokkal a' homályt: 's a' meztelen védtelen igaztalanság fölött diadal-maskodni fog az igaz, a' méltány olly bizonynal, milly bizonynal való, hogy nem vagyunk (miként a' régi kor hívé) titkos, irigy, bosszus hatalmunkat át-adva martaléjkjátékal, nem függünk vak oktalan ön-kényü sorstul: hanem a' bennünk munkáló szellem — vagyis minmüködésünk — határoz, minmagunk ké-pezzük jó vagy bal szerencsénket. Ugy de, hogy va-lamely egyedet sajátjaihoz képest természetze-rüleg fejleszthessünk, fogalmít (Anlagen) kell

tekintenünk, 's így, hogy minmagunk intézhessük ügyeinket, és intézhessük k e l l ő l e g: jelen helyze-tünk egyszerű (adequatus) ismérte szükséges; ezt pedig csak statisztikai bureauk (irodák) nyújtják.

Lehet ugyan a' közigazgatás egyegy tárgya-rul egyeseknek, vagy törvényhatóságoknak helyes fogalmok rendezett statisztikai iroda nélkül is; hanem csak is egyegyrül. Ámde miként főlebb is meg-jegyzém's e' helyen újra ismételnem kell, az országos testület öszszeszerése (jól magyarul concretussága) hozza magával, hogy egy két oldalának ismérte elégtelen. Egészbül, 's minden oldalról kell azt tek-intenünk, ha állását valóóilag fölfogni, ha ezt cél-irányos rendelkezéssel javítani kívánjuk... Lán-cszemként függnek öszsze ugy az egyes mint a' köz-élet viszonyai, 's nem hozhatni változást ezek egyi-kébe, mi a' többire ki ne hasson; nem lehet kép-zelni a' közigazgatás egyik ágában javítást, mi a' többi ágra befolyást ne gyakoroljon. Az ország álla-potát érdeklő minden adatot tehát együtt és öszsze-sen szükség figyelembe vennünk, ha javításinkban nem a' kapcsolatlanság zavarát, hanem az egybefü-ggés rendét ohajtjuk. Ugy de a' közügyi adatok egy-begyűjtése rendszeren csak statisztikai irodák által eszközölhető, mellyek ebbeli munkalátjukban a' ha-tóságok által elősegítettnek; ha tehát a' haza álla-potát illető adatokat rendszeresen egybegyűjtve, 's kellőleg fölvilágosítva birni ohajtjuk, nem lehet a' statisztikai irodák föállítást mellőznünk.

Ha a' Hitel szavainak hitelt adunk, szegény ha-zánk mindenben hátra van. És ugyan miért ne adnánk e' részben hitelt a' Hitel című munka — 's bátran mondhatjuk: a' Hitel — szerzőjének. A' sors bővebben megáldá őt, mintsem azért tarthatnók jelen helyze-tünkkel elégtelennek, mivel semmije nincs —; állása díszes, ha magosnak nem akarjuk mondani; az alkotvány sánczai körükbe befoglalják őt; 's így a' „szegénynek gazdag elleni agyarkodása,“ az „elő-jogok elleni kajánkodás“ 's mindazon szép szöök *) mikkel a' szabadelműség olly gyakran szokott illet-tetni, róla bizonytal el nem mondhatók. Miért ne ad-nánk tehát szavainak hitelt? Miért ne? midőn napon-ként's minden lépten nyomon annyi hibára's nem ke-vebb hiányra találunk. Miért ne? midőn mindünnen annyi hangos panasz emelkedik a' jelen kórállapot ellen; midőn a' közügyek iránt olly sokszor közönyös közönségnek szinte minden képebb tagja özőn re-formot kíván, vagy követel; midőn nyilvános és ma-gánykörökben, vénnek és ifjunak ajkairul alig hal-lunk más szót, mint az ujjászületés szünteler' ismét-telt szavát... „Magyarország mindenben hátra van“ így szól untalan az arisztokráciának egyik nagytekint-tű tagja; — minden erőnköt egyesítsük bonyodal-minkbul szabadulhatás végett“ mond egy másik a-rista, ki egy főhelyen áll; — „a' hon pillanatai drá-gák, fordulati ponton vagyunk, vagy nagyokká, di-csökké lenni, vagy nyom nélkül sülyedni az enyészet karjaiba: szól a' harmadik; — „teendőink sora vé-getlen“ ezt mondja még a' fontolva haladó's az izga-tásnak még csak színtül borzadó stabilista is. És bár sokan az idézett mondatoknak egyikét vagy másikat kissé tulzottnak tartják; bár az egyik a' vészit, mi, ha mentül gyorsabban nem javítunk, olly könnyen és olly közel érhet, csak a' távolban látja vagy a ka-ri-ja látni; bár a' másik e' hazának — minden hibája mel-lett — elsőbbségeket tulajdonít, más országok által nélkülözötteket; bár a' harmadik a' valóódiság (reali-tas) hiányában azon elvekkal vigasztalja magát, mellyek, elméletileg tekintve, alkotványunknak csak-ugyan fénypontjai, mellyeket azonban szülebb a-lap hiánya miatt olly könnyen dönt meg nemcsak e-rős vihar, de még lenge szellőcske is; bár, mondom, a' véleményekben illy árnyéklati különbség létezik: de abban mégis egyetért mindnyája, hogy a' teendőksora hazánkban csakugyan végtelen.

De nemcsak jelenre nézve áll az, hogy a' teen-dők sora végtelen; nemcsak ma kívánatlik sok javi-

*) Jól magyarul frázisok.

Kukorica	120-130
0	— 50
4	70-74
2	— 57
0	72-75
3	— 57
0	80-92
7	70-80

karó párt épen akkor kezdte félelmes lenni. Ő tehát lelétével tiszteletért vitt ki mindenik párt szívéből 's az alispáni hivatalok iránt minden versenyegést végkép megszüntetett és többi hivatalnokink iránti megegyezésünket 's tökéletes összeolvadásunkat, melyet főispáni helyettesünk Zichy Bódog gr. ő maga is nagyon elősegített, csak az gátolta, hogy gyűlésünk másnap befejeztetett. — De hiszen a' félig kötött egyezés többnyire gonoszabb a' nyílt egyenlenségénél. Nálunk is így lett: dolgoztak a' pártok, gyűlt a' cortes, növekedett a' tábor minden részről. 26kán délután értek be a' népek Szombathelyre mintegy négy ezren, 14 nagyobb szerű 's több apróbb arany ezüst himzettes rojtokkal csillogó zászló alatt, zeneharoság közt vezéreiktől paripákon 's fényes kosokban vezetve. Egyarányos erővel, egyarányos elszántsággal látszottak hevülni mind a' két rész emberei, kik közül sokan 10 's több mérföldnyi távrolból sem rösteltek saját költságaikon jó embereik ügyében megjelenni. Mindegyik tábor első üdvözlését a' kormányzónál tette, ki a' megyei terem ablakából a' nemességet addigi várakozásra szólította fel, míg ő oda lent közöttük személyesen megjelenend, mi egy pillanat alatt megis törtévény, szívhódító nepszerűséggel, de méltóságos magatartással mindenkit rendre, jóra 's békes viseletre intett. Az ő szavai lélekbe vésvé maradtak, kinek már pusztá látása a' legszegényebb köz nemesben is örömeztetéseket gerjesztte. Vedd kegyesen hazám! nekem független fiadnak, ki sem embertől sem sorstól reményt nem vár vagy félelmet nem ismer, ha őt kívánatid mintájaul rövid szókkal lerajzolom: méltóságos elnöklet, feszelen társalgás, tántoríthatlan részrehajlatlanság, megelőző nyájasság, a' legszövevényesben is rögtön keresztül villanó ész és még is a' többség határozatának magát igénytelenül alávetés, feszült figyelem, tiszta felfogás, bőkezűség a' köz jó iránt jelleme vázlatának leginkább kitűnő vonalmai. Adja az ég: hogy a' nagyobb körűl közérzési tolmács gyanánt csuszálgálni szokó fondorkodók eselszövényeitől mind végig meghóhassa magát; a' mi egy főhivatalnoknál, ki a' néppel közvetlen érintkezésbe ritkán jöhet, minél hőbb az emberiség iránta' boldogító szándé, annál nehezebb feladat. Lelkesülve a' főispáni helyettes szíves fogadtatása által a' nemesség leköszönő alispánjához Békásy Imre urhoz, onnan pedig általánosan ahajtott Széll József első és Zarka Sándor másod-alispánurakhoz ment sereggestül, őket üdvözlendő. Azután pedig kisebb csapatokra oszolva tanyáikra szállásukra távoztak. Ének, zene, zászlók, paripás ifjak, különböző érdek, szabad lakoma, sőtéttség, hely szüke, kis város, nagy tolongás, önbecsületére bizott köznép, szabad választási jog mind azok fölött, kiknek a' büntetés hatalmokban állana, — és hol van alkotmányos ország, bárminő fokán álljon is a' mivelttségnek, hogy kisebb nagyobb kicsapongások ne történjenek? Nálunk még csak egy nyersebb szóváltás sem esett; ámbar a' népegy mástól elszigetelve épen nem volt, sőt egész késő éjjelig egymást ellenfeleik csoportjai közt minden tartózkodás nélkül szabadon látogattak. Illy példás hirtől kedélyben folytatott más nap az egész tiszttválasztás is, melyben egyszeri ok nélküli megfutamodáson kívül legkisebb rendtelenség sem történt; és ez is egy pár széknek — melyeken némely pártfőnökök állottak 's a' mit a' másik fél nem örömezt szívtel — tolongásban összerokadtából eredett balra értésnek nevétségére való szüleménye volt. Igaz ugyan, hogy mind a' két részről maradtak ki néhány kedves embereink kitűzött hivatalnokink sorából; de ha meggondoljuk, hogy a' mindenség egyedül saját kívánságunk szerint nem foroghat, és hogy a' hivataloskodás nem kiegészítő része földi rendeltetésünknek, úgy magunkat könnyen meg fogjuk nyugtatni 's bár egyikét gyermeik meggondolatlanság és rozsz politika-szülte gunyversecske az ingerültséget folyton táplálni kívánta is, mintá ezek sem ingerültségetsem nagy figyelmet nem gerjesztettek, semmi ok nincsen, minélfogva ezen tisztújításunkat szelíd és komoly jelleménél fogva honunkban a' valaha csak történtek legjelesbbjei közé ne sorozzuk. És így megvalósult ismét azon szent igazság, hogy a' hol a' főispánt szeretik becsülni 's részrehajlatlanságáról a' nép megvan győződve, — hol az alispánok a' közbéke okáért le tudnak mondani, — hol nem az előbbkelők szállanak le a' fenékre, hogy a' néppel fetrengjenek, hanem a' népet emelik magukhoz, hogy emberi méltóságához illőleg fejledezhessen, — ott a' bunkokratia hajótörést szenvedett és

szuronyok közt nemzeti ünnepeket ülni nem szükséges.

A' megválasztott vagy kinevezett egyedek névsora imez: alispánok Széll József és Zarka Sándor; szombathelyi járásban főszolgabíró: Polányi János; alszolgabírók: Ostfy Sándor és Szegedy István; esküdtek: Gergye István, Zugó Ignác és Noszlopy László; körmenyben főszb.: Darás Albert; alszgb. Egerváry Lajos és Tóth György; esk.: Pogány Lajos, Kelemen Gábor és Somogyi Ignác; németújváriban főszolgabíró: Laky György; al.: Cseh Sándor és Szabó Lajos; esküdtek: Tulok Zsigmond, Nyul János és Dienes Lajos; községiben főszb.: Chernel Ferdinánd; alsz.: Takács Lajos és Széll János; esküdtek: Öry Imre, Fehér Lajos és Fehér Ferencz; kemencesiben főszb.: Balogh Antal; al: Békásy Lajos és Rórer László; eskütt.: Horvát Elek, Tóth Antal és Szita Károly; tótságiban: főszb.: Agustich Sándor; alszgb.: Laky Ráfael és Sohár Vincze; eskütt.: Agustich Lajos, Gombosy Ignác és Gosztonyi Sándor; tiszti ügyészek: Berzsenyi Miklós, Istóczy Antal és Szabó György; főjegyző: Bezeredy László; aljegyzők: Szabó Miklós leköszöntével, mit igen sokan fájlnak, Hrabovszky Zsigmond és Bárdosy László; adószedők: Bárdosy László és Ivány Sámuel; számvé: Hettyey István; levéltárnok: Seper Lajos; kiadó: Temlin Antal; biztosok, orvosok, sebészek, mérnökök 'sat. előbbi hivatalaikban megerősítettek. Keöszeghy. *)

Pestmegyei közgyűlés első napja (aug. 26-ka.) népjogelvi szempontból. Másodalispán ur gr. Cs. féle hamisváltó ügybeni legelső felszólalása folytán azt monda, mikép fővárosunk a' gonoszság, fürtelem, ármány 's csalások még ocsmányabb 's undorítóbb képét mutatja föl, mint azok Sue Jenő Páris rejtelmiben rajzoltatják, 's csak egy másik Sue Jenő kívánatit, ki azokat híven följegyezze; sokan pedig magát az e' napi közgyűlés folyamat 's történetét illetőleg állítják: miszerint az mindenféle jogok retentő tömkelegét 's öszszeszarodását tünteti föl annyira, hogy ki azoknak egymásból folyó 's következetes fonalát kézbe adni bírná, csakugyan „esset magnus Apolló”. 'S ez nem kevésbbé szerencsétlen hiány a' közügyek fölött intézkedő tanácskozó testületben, mint ama bűnök a' közélet mezején. És aztán nem csuda, hogy az illy jogelvi következtelenség magát nem egyszer keserűn bosszulja meg, mint ez alkalommal is megbosszulta magát, rendes folyamából a' gyűlés a' zavar, ingadozás 's perplexitás olly magas fokára hágván, hogy a' különben czélt ritkán tévesztő irányadók, a' „tömeg eszmesáíraí” sem bírtak eligazodást nyújtani, szemmeláthatólag homlokukon ülvén a' kétkedés föllege. Illy véletlen esetleges tünényekre persze készületlenek vagyunk, 's a' magyar ember ritkán megy egy a' gyűlésbe, mint amaz egykori városi senator, ki délután pamlogon félálmosan olvasgató a' reggeli tanácsülésben előfordult tárgyak jegyzékét. Nem akarom a' gyűlésnek — vagy is inkább a' gr. Cs. féle hamisváltó-ügyi tárgyalásnak (mert ezt alkotó a' gyűlés lényeg) 's valóban kelletlen tul hosszadalmas 's már e' lapokban is előadott részét) ismételve bővebben leírni, valamint kitűzött czélem sem az; csupán az egésznek jogelvi zavarát 's öszszefüggelenségét fogom röviden kimutatni 's bélyegezni némely vélemény- 's eszmetévelyéget, mely törvényink 's ezekben minmagunk kifejtetlen állapotának olly természetes 's legkevésbbé esodálándó következténye, mint tőpörödött 's szétlen gyümölcs a' rozszul apolt fáé. Az ügy, mint nemes egyed által elkövetett család, természeténél fogva a' megyéhez tartozik, valamint a' nevezett gróf is, mint ki saját vallomása szerint semmivel sem bír, mindenét már korábban nejeire iratván át, 's kinek ezenfölül még állandó lakása sinesen, porének lefolyása 's itéletileg előntéseig jogosan fogságba tétetni határozatott; de máskép állt a' dolog gyűlés alatt az említett gróf némely váltóji birtokosával Cz. ügyvéddel, bár gyűlés után erkölcsi jelleme iránt kiki tisztában lehetett. De a' közgyűlés nem gyakorolhat törvényszéki jogokat, 's köre nem terjed oda, hogy inquisitioi szellemben faggasson valakit főleg olly dologban, melyben ugys a' kérdésre vontnak önkényétől függ, vallomását érdekéhez, 's ehez ismét cselekedetét — illetőleg tartozását alkalmazni. A' váltókat szám szerint csak leghitesb adatok nyo-

*) Ezentuli tudósítást is szíves bizodalommal kikéri 's elvárja a' szerk.

mán követelhetni az érdeklőtől. Másodsor Cz. ügyvéd a' már meghozott közgyűlési határozat után előző 's nyilatkozni kíván; e' fölött vita keletkezik, 's a' valódi kérdés egyszerű helyzetéből a' legáltalánosabb szolásszabadság mezejére sodortatik. A' jogitt magában kétségtelen, de alkalmazása helytelen, mint számtalan esetben, midőn meghozott 's kimondott végzés után, állítólag a' tárgyról, de legkevésbbé a' dologhoz, végtelen 's unalmat szülő beszédekkel, mesékkel kínoznak a' szónokok. Helyes joga volt Cz. urnak nyilatkozni a' kérdésre; vajjon t. i. kiadja é a' töle kért váltókat vagy nem? de joga koránsem volt egy órai allegatioval gyötreni a' közgyűlést. Ez bizony tisztügyészi hallgatással elismert nemességi oklevele dacára sem competált neki. Harmadsor, a' nélkül, hogy végzésül elnökileg kimondatott volna, Cz. ur csakós hajdu által karonfogva kivezetett a' tereméből, mire csakhamar az egész baloldali szeglet erélyes föllépése 's a' közönség lázas ingerültsége nyilvánosan tudaták a' hibás lépést, mely elkövetett 's mellynek jöllehet egyes volt látszólag tetese, az mégis csak jogérdemi tévelyül tekintendő — minek még több példáját láthatá, ki a' gyűlésen akkor jelen volt, 's láthatja az is, a' ki annak hű leírását figyelemmel olvassa. X.

Pestmegyei közgyűlésének folytatása.

Másnap azon hírrel örvendezteté meg másod alispán ur az öszszegyült RRket, miszerint Cz — r két váltót 8 és 14 ezreket adott által 's aztán szerencsésen odébb állott vagy is más szavakkal Bécsbe ment. Képzhetni, minő jó alkalom volt ez azok részére, kik a' 1ae nonusnak nem baráti, sarcasticus észrevételek tételére: egyik koros táblabírák ugyan elmondá, miként azért, hogy valaki be nem várta az elfogatást parancsoló ítéletet, ellillanása által még ki nem kerül a' törvények szigorúságát, 's főleg a' birodalmi szék-városból könnyű szerrel visszahozható: azonban még is, mint érintők, a' 1ae: 9us vádoltatott. Egyébiránt Cz. mint ügyes bajos in consortium litis fog idéztetni.

A' nm. httanács, látva az idei szük termést 's elgondolva az éhség következtéseit, intézvénye által fölszólítja Pestmegyét a' termés öszszesírására 's ennek nyomán gyűjtendő adatok fölküldésére, minélfogva a' bekövetkező nyomor esetére szükséghöz képest lehessen intézkedni. Eleinte némelyek ollynemű öszszesírásról beszéltek, mely szerint minden egyes lakos megkérdezendő lenne az iránt: van é elegendő élelme tételre, vagy tán inségtől kell tartania? Illy eljárás czélelles léte több oldalról kiemelttévén 's különben is bármí öszszesírás magában még éhség-elleni gyógyszernek alig levén nevezhető: abban állapodának meg a' RRek, hogy ha már csakugyan öszszesírás kívánatik, ez ne legyen egyedi (individualis), mely gondatlanná sőt tán pazarlóvá is tehetné a' föld népét azon remény fejében, hogy hiszen szükség esetén majd gondoskodik a' vármegye, más fölül meg tetemesen szökkentené a' gabnának úgy is szerfölött nagy árát, nagyobb szükségét sejtetvén a' gabnatulajdonosakkal, mint tán valósággal elkövetkezik: hanem a' helyett helységenként fog a' termés öszszesírati sinormértékül vétetvén az uri kilenczed mennyisége, 's ehez képest fogván megállapítani az egyes községek terményösszege.

Ez alkalommal nemesen nyilatkozott a' részvét 's felebaráti szeretet mindenfelől, mert a' RRek leg-többben részint elméleti fejtegetések, részint gyakorlati példák fölhozása 's hasonló esetek megemlítése által ügyekettek a' szegénység sanyaru állapotján segítni akaró intézvény sikerítéséhez járulni. De ép azért, mivel e' megye RRei annyira szívkön viselik a' köznép sorsát, nem állapodtak meg a' pusztá öszszesírásnál, hanem tovább menve, jóra czélzó javaslatokkal könnyítendik a' httanács gondoskodását. Illy könnyítő eszközökül tekintettek: kéressék meg ö fölsége, hogy boldogabb időkig a' gabnakivitel tiltassék el, a' behozatal pedig ne csak vámcökkentés által könnyíttessék, de ezenfölül egyes vállalkozók, jutalom-kitűzésekkel serkentessenek nagyobb gabnamennyiség behozatalára. Megyénk egyik kitűnő szónoka alkalmat vön ez uttal vizsgálatára venni a' kormány tetteit, azontetteit t. i., melyek anyagi jölletünk eszközzésére mondatnak irányzottaknak. Szerinte mindaz, mi e' tekintetben eddigelé történt — bárminő magasztalások előzők meg, vagy követék is azokat bizonyos oldalról — nem egyebek negyed- sőt nyolczad lépéseknél, mik czélhoz épen nem vezetnek. Vé-gig tekint hazánk proletarius osztályán, a' szellére-ken, 's iszonyodva látja, mint növekszik ezek száma évről évre roppant progressióban, a' nélkül hogy tör-

vényhozás vagy közigazgatás útján gyökeres orvoslás és sorsuk biztosítása iránti figyelem mutatkoznak. Gyáripárunk nincs! kiálta föl erélyesen, 's ime még is e földmivel hazában egész táboruk a' proletariásoknak; kik csak egy Fourier-re várnak, hogy követeléseikkel eléállva, a' multakért rajtuk bosszút álljanak. Ő a' veséket vizsgálni nem akarja, ha mondatik, hogy a' kormány kezét fogva haladni akar a' nemzettel, ő kész leend ennek elhívására, csak istenért! tetteket hozzanak föl 's ne szándékról beszéljenek az illetők, mert bizony az éhező nép kormányának legjobb szándéka által sem fog nemcsak meghízni, de még csak jól lakni sem. Szokás volt eddig, nagy gondal szerkesztett leiratok, intézvények 's több rendű hasonló formalitásokba helyezni az ország szükségére fordított figyelmet 's illetően egykétírott malaszt kibocsátása után kiki fölkeresé borostyánait, hogy azokon kötelesség-telejesítés érzetében pihenhesen, ideje volna, hogy valaha ennél már tovább mennék, szólás-módok helyett tennék valamit a' nép javára. Itt eszmétársulat útján szóló előtt föltűnt a' védegyelet, 's egyuttal annak egyik hatalmas ellene: beszélt azért tárcza-nélküli miniszterekről, bizottságokról, mely az ország szükségéin segítend — papiroson; 'stb. e' f.

Mások tovább menve kívánák, hogy a' httanács gabnát vegyen, például Odessában, hol hir szerint az aratás igen jól ütött ki; az így bevásároltnak községekbe szállítatását a' megye ingyen fogná eszközölni. Megpendített többi közt, hogy a' pályinkaégetés nem kis mennyiségű gabonát szokott felemészteni; némelyek gabnapályinkaégetés-eltiltásra hajlottak, mások a' pályinkaégetést egészen el akarják tiltatni. Itt aztán közgazdálkodási szempontok fordultak elé, némelyek pro, némelyek contra véleményben lévén; míg legtöbben átláták hogy egyrészt ezen tilalom foganatosítása majd lehetlen törvényinknél fogva is, melyek szerint például nemes ember ellen illy tilalommal nem élhetni (mások actio által hínék az ellenkezőleg cselekvő nemes büntetendőnek) más részt mindenilletén eljárás az életben gúnyosan szokott kijátszatni. Ha drágább a' kenyér az égett bornál: nem fog senki pályinkát főzni, mert nyereséget nem remélhet; ellenkező esetben hasztalan minden tilalom, az illetők érdeke addig fog kutatni, míg módot lel törvény- vagy szabály-kijátszásra. E. b. leginkább azok ellen szólalt föl, kik közjogi szempontból ellenzéki az illy megszorításokat; szerinte az állodalomnak nemcsak joga, de kötelessége is akként szoritni meg egyesek jogkörét, a' mint azt a' közjó megkívánja. Figyelmezteté egyszersmind azokat, kik pályinka-tilalomból származhat még nagyobb drágaságtól tartanak azért, mert a' gabnabirtokosak figyelmesebbé lesznek a' megszükölt életre nézve 's a' termés árát hirtelen fölszökentik: miként itt nem arra kell ügyelni: drágább lesz é valamely intézkedés következtében a' gabna vagy sem, hanem hogy az élelemre szükségkép megkivántató, amúgy is szükön kimért tápczikk egyesek nyereszkesége vagy nem ritkán hibás számítása által tetemes részben kártékony itallá ne változtattassék, 's ez által valódi rendeltetésétől elne vonassék. Ezekről a' nm. httanács részletesen fog tudósítani azon kérelem különös kiemeltetése mellett, mihez képest a' httanács, vagy a' fő m. kancellaria, vagy maga a' birodalmi kormány ne elégedjék meg azzal, ha néhány egyedből álló bizottságot rendel, összeírast parancsol, 'stb. hanem tegyen a' bekövetkező szükség enyhítésére maga is annyit, mennyi csak tőle telhetik, jelesül pedig vásároljon gabnát, melyet szükség idején illő mérték szerint ki lehessen osztani.

A' katonai karhatalom mikéntleendő használhatása iránt érkezett isméretes intézvény 's a' honti levél voltak az ezen napi további vitatkozások tárgyai, 's miután érintett levélre vonatkozólag egy jelen volt kir. ügyész kijelenté, miként ő a' honti irómant egyesek folyamodásaul veszi 's a' megye hivatalos leveleként azért nem tekintheti, mert a' törvény-szabta formák annak kiadásakor meg nem tartattak megkezdették a' heves ostrom. Szóló ovását az 1550: 62 t. cikkre alapítá, mely szerint hivatalos leveleknek a' megye pecsétjével szükség megerősítve lenniök; meg kíváná pedig ezt a' főforgó esetre nézve annál inkább, mivel épen Hont vármegye volt az, mely az idézett törvény keletkeztekor saját pecséttel élhetési kiváltságot elsö nyert. Azonban csak hamar megjegyeztették tisztí főügyész ur részéről, miként a' megyének kötelessége minden egyest, annál inkább tehát egész testületet kihallgatni; ha később a' levél tartalmára észrevételek tétetnek, az helyen leend, de

egyelőre nem kívánhatni, hogy külső hiányok miatt, melyek ezenföül, mint majd ki fog tűnni — elharíthatlan akadályok következtései gyanánt tekintendők — a' levél mellőztessék.

Olvastatott tehát a' hontmegyei levél. A' szólók elmondák, miként meg kellett győződnie az eseményekből ítélve, hogy az, kinek pártoskodást ismérnie szabad nem volna, nemcsak e' szempontot téveszté, de mi több, minden hitelhetőt elkövetett, egy mai napig sem tudhatni, mi féle párt alakítására, elmondák, mi bűnös cselek lönek elkövetve a' nemesi összeírás körül 's keserű fájdalom hangjain panaszolák, mint övezteték körül katonai erővel a' tanácsok, legkisebb ürügy mutatkozott volna. A' KK. és RRek egyetemétől tetteleg megtagadták azon suly, mely őket alkotványunk és szazados szokások erejénél fogva isteni 's emberi törvények szerint illeti; határtalan hatalom érzete szülhet csak azon rendelkezést, mellyel fogvást a' törvényesen kihirdetett gyűlések nélkül elosztatták, 's ismét elnökileg kijelölt napra a' Rek legkisebb befolyása nélkül tüzték ki. Nem ész, nem kortések dulakodása, de egy haradik tényező, mely darab idő óta fertőzött tanácskozás törvényszentesítette helyeit, képezének több-sink törvényszentesítette helyeit, képezének több-séget, mi által szabad szólás, alkotványszerű cselekvés egyaránt lehetlenítették. Illy szomorú söt veszélyes helyzetben, nehogy hallgatásuk által jóváhagy-nilátszassanak a' történetek, — lön elhatározva a' sérelmi levél szerkesztése; mivel pedig az összes tisztikar eltavozott 's ez által a' megye törvényes pesztje sem volt az egybe gyűlések birtokában, kénytelenek voltak peszt nélkül küldött levélben, mondani el panaszait, 's bajaik orvoslása tekintetéből fölkérni Pestmegyét segédnyújtásra.

P. J. tbiró volt első, ki a' levél elolvasása után szót emelt 's visszatekintve a' martiusi közgyűlésre, megemlíté az akkor támadt aggodalmakat 's elsorolá az eseményeket, melyek az ott kimondott aggodalmaknak megannyi gyász-tanuságai. Azt mondják — szóló — hogy Pestmegye vezérkedni akar, irányadó kíván lenni az ország bármiteendőjéit illetőleg 's hogy e' teremben nem egy szónoklat csupán kitünhetési vágyból veszi eredetét: én jeles szónoklat soha sem tartám magam, 's ha olykor fölszólamlek, tettem ezt hazafui kötelességem érzetéből, valamint teszem jelenleg azon fájdalmas meggyőződés következtében, mely a' látottak 's hallottak nyomán lelkekre nehezül. Nézzünk szét hazánk törvényhatóságai körében 's nem látandunk egyebet, korlátot nem ismerő önkény borzasztó jelenét: emlékezzünk meg a' fehér-megyei eseményekről, nézzük Bihar 's legközelebb honti szomszédinkat, 's ha ezek láttára szívünk fájdalomtól össze nem szorul, nem ismerjük az alkotványos szabadtét becsét. Nem nyers erő meggátlása, nem tisztújítási kiesapongások megakadályoztatása okoztak most már a' fegyveres erő közbejöttét: elég erre egyetlen embernek akarata, önkénye. Tekintsük a' kettőt együtt, 's midőn honti rokonink fájdalomában osztozunk, vegyük vizsgálorá az imént olvasott intézvényt 's lássuk egyesek lelkiismeretlen kezelése mellett mivé fog az fajulhatni.

Itt szóló, figyelve az eddig történetekre, következtésekbe bocsátkozik 's kitüntetve annak veszélyes létét, ha katonai erő egyes tisztviselők által kényszerint használtathatik, indítványozza, hogy az intézvény egyszerűen félretessék 's határozatképmondassék ki, miként Pestmegye bármi tisztviselője katonai erővel megyei határozat nélkül soha ne élhessen. Felelőleg megjegyzi, miként forma-megnem tartás tekintetében kifogást tenni ez esetben hazafizhoz nem illő guny; szeretné látni, szuronyok vagy kivont kardok ellenében mit tenne azon ur, ki most ovásokkal áll elő 'stb. Továbbá, mi a' rendeleteket illeti, eddig illy rendeleteket még fölülről sem láttuk jó szemmel, 's meg kell vallani, miként e' részben ovatosság 's törvény iránti kimélet voltak észrevehető; most egy administrator tovább megy, mint akár a' httanács, akár a' kormány maga megyéink irányában valaha ment, rendeletekhez nyul, 's kénye szerint játszik municipális rendszerünkkel. Irjunk föl urunk királyunkhoz, hódolattal kérjük őt, hogy a' sértettek panaszait kihallgatni, 's a' megyét törvényes állapotjába helyezni méltóztassék; egyszersmind irjunk a' testvérmegyéknek is, mondjuk ki, hogy veszély közelg, részen legyenek, mert ha nem szólnak annak idejében, később ha akarnak, sem szólhatandak.

R. G. gr. közbe szólása után, E. J. báró kelt föl 's a' tárgyat satyrás modorban fogván föl olly éles-

keserű beszélt, mint Pestmegye teremben előtte tán senki más. Miután dicsőretet mondott azokra, kik az oppositio invalid tagjait hatalmas nyugdíjjal latják el, elemzé a' megyehatóságot 's állítá, miszerint az új rendszer következtében a' magyar megyék ezentul már nemcsak mindenhatók lesznek mint eddig hittük, hanem bírandnak egyedekkel, kik a' mindenlátás és mindenütti jelenlét tulajdonival lesznek fölrüháztatva; mi által megyéink olly tömegét egyesítendik magokban az isteni tulajdonoknak, mint semmiféle emberi institutio eddigelé. Mondaték, hogy rend kell — folytatá — ime Hontban mi szép az e' részbeni gondoskodás, vagy képzelhető észebb rend a' katonainál: ott pedig ez istennek hala! életetett. De hát mennyire örvendetes azon új értelmezés, melynek most már a' KK. és RRek részesivé lettek: lesznek is KK. és RRek, 's nem is; a' mint a' táblára gyűlés-hirdetés fog iratni, vagy gyűlés-elosztató parancs jegyeztetni. Most komoly színt öltve kimondá, miként megyeszerkeztünk soha keményebben megtámadva nem volt, mint jelenleg; az 1823diki események ehez alig hasonlíthatók; lapok keletkeztek, melyek ki nem faradnak annak hirdetésekében, hogy a' megyeszerkezt páratlan becsü institutio; hogy alkotványos hazafinak hobb ohajtása nem lehet, mint kívánni, hogy a' megyerendszer minél inkább szilárduljon. 'S mivel illy uton a' megyeszerkezt baráti gyanánt mutatják be magokat az eként beszélők, sokat eltántorítanak, midőn megyerendszer iránti rokonszenvet hirdetve erősen védik azokat, kik e' szerkezt aláásóji megbuktatóji. Szólt keserűn az apostatákról, minők-ele a' legjobb ügy is megvini volt kénytelen; de vigasztalásul szólhat az, mit apostasia-előtti cselekvése közben épített: egyébiránt jól teszik ugy-mond, ha egymás után kilépnék közülünk: hadd tisztuljanak soraink 'stb; a' baj gyökéroka bennünk van; kettőre kell mindenkor leginkább ügyelnünk, először hogy soha le ne hagyjuk magunkat térítetni pillanaty érdekek által a' törvényesség ösvényéről, mi által önkényre szolgáltatik ürügy a' hatalomnak; másodsor, hogy egyszer valahára már egységre törekedjünk. Nincs olly rossz systema, mely rajtunk elvégrenemgyőzelmekednek, ha következetesen folytatattatik. Rendszerhez kell nyulnunk, ezt kell rendszer ellenében fegyverrel tartaték alkotványos szabadságink alaphiztosítékának; igen, de illy biztosítékul csak ollyasmi tekinthető, mi a' hatalom megtámadásának ugy kitétetve nincsen, mihez képest minden pillanatan annak semmivé-tételétől retteghegni. Hogy a' megyeszerkezt nem illy biztosíték, eléggé mutatják a' legközelebbi események: ideje ehez képest, hogy körülnézzünk 's alkotványos garantiákról gondoskodjunk. Szóló előveszi a' RRek határozatát a' mult országgyűlésről, 's onnan fölolvassa azon sorokat, melyekben kimondatik, hogy részleges intézkedések az ország kifejlődésére nem vezérlehetnek mindaddig, míg az ország közéletének gyökere orvosolva nincsen; ezen orvoslás pedig alkotványosan fel-elő s kormánytól várható. Miután a' végszókat különösen a' RR. figyelmébe ajánlá, átengedi a' szót K. L. nak, ki követk. hallatá magát: Örömmel hallá barátjának fényes beszédét, 's ha nem volna olly sok, mi keblét nyomja, olly jeles szónoklat után nem szólna e' tárgyhoz. Majd azután végig tekinté a' dramának megyéinkben eddig eljátszott részein 's annak végfejlését tekintve ohajtá, hogy azok, kik e' veszélyes játéknak most olly igen örvendnek, ne legyenek kénytelenek eként fölkiáltani: quae sivi lucem, ingenuumque reperta! Átérve az intézvény taglatára elborzadt azon következtésektől, mik megye-szerkeztünkre várnak, ha rosszlelkű egyesek kezibe illy hatalom adatik. Vizsgálá az eseteket, melyekben a' katonai erő szokott megyék által használtatni, 's ugy találtá, hogy nem lehetni alkalmat, mellyben a' kérdéses intézvényre szükség volna, ha csak katonai hatalom által a' nemességét 's megyéket nem akarják végkép megtörni. Viszsaemlékezvén a' közel mult évekre, mondá: „hányszor döngöttem fülébe ezen nemzetnek, hogy szüntesse már meg a' pártviszályokat valahára, melyek úgyis előbb utóbb meggyilkolják nemzetemet! ekkor nem értettek, most már tudom értik, mi volt az általam jószolt öngyilkolás! Van egy igen veszélyes oldala ez intézvénynek, azt. i. melly az alisp. ról szóló 's szabad választás-nyújtotta garantiák jelentékesb hivatalokra nézve jelenleg nincsenek a' nemzet kezeiköz; csupán 's egyedül az alisp. ság az, melly számunkra főmaradt: 's ime most el akarják

szakítani a megyéktől ezeket is, midőn fölmenteni ügyekeznek őket a felelősségtől, mellyel a RRdek egyetemének tartoznak, s ez által alkalmat nyujtani egyeseknek az egész ellenében önkény-gyakorolhatásra. Figyelmezteti azon urat, ki forma-tekintetben kifogással állt elé, ne szakítson ki egyes mondatokat törvénykönyvünkől, különben, ha mindenki ekként eszelepszik, végtelen zavarokba bonyolítjuk magunkat; tekintse az alkotványt mindenkor oly egész gyanánt, mellynek az egyes érdektörvények szükségképp alárendeltvék, s kétségkívül másképp itélend illy esetekről. Arra, hogy rendszerint elnök nélkül adták ki a kérdéses levél, példaként hozá föl, miként Pestmegyében bizonyos követvisszahívási esetkor majd hasonló történt, mert midőn az elnök székét odahagyta készült, gondoskodva volt azonnal, hogy e miatt a tanácskozás meg ne szakítsassék. Mi különösen a honti helyettes eljárását illeti, lehetlen volt szólnak vissza nem emlékeznie azon időkre, mikor ugyanaz, ki most mellőzve a törvények tekintetét, megigazni készül a megyét, legelől állt az ellenzék soraiban; „elhal az emberi kebel hite minden jobb iránt ilyenek szemléltetők, s unforodva fordul el a nemesb érzettü ember, midőn látja, hogy azok, kiket bizalom karolt föl s tett hatalmasokká, erejüket először is azok megtörésére fordítják, kiknek vállain magásra emelkedtek. Az 1536ki 36. t. s későbbi rokon értelmű t. cikkekhez képest fölrást javasol ö fgehez ugyanazon pontokra nézve, mik az előtte szólottak által kiemeltettek. Érinté végül, miként némelyek jónak látják hirdetni a hazában, hogy Pestmegye demokratái elemekkel van saturálva, kigúnyolják az itt keletkező indítványokat s midőn azok kívánt hatása elmarad, kárörömmel kiáltanak föl! ámde illyesektől nem kell, nem szabad visszajedni, tegyék le Pestmegye RRei hazafiai fájdalomk ime nyilatkozatát a jövődőség számára, mert midőn többre alkalom nem nyílik, kötelessége minden jó polgárnak legalább annyit tenni hogy mondhassa: dixi et salvavi animam.

Most ideje volt, hogy a másik fél is hallassa magát. Az egyházi rend egyik tagja még mind ekkorig legkevésbet sem lát, a min megütközhetnék; azon tények, mik olly hősséggel fölfordattak, rá nézve nem tények, legalább nem olyanok, mik hazafiai fájdalomra szolgálhatnak alapul; mi több, jó ugymond szerfölött örvend s meglepő eszmétársulat segítségével Honban ugy, mint egyébütt, nem lát mást, mint azon pártot, mellyről a N. Ujság darab idő óta olly sokat beszél. Jobb volt, mit az intézvényről mondott, javasolván, hogy az mi elfogadható, fogadtassék el.

Erre egy táblabíró egyenesen törvénybe utközőnek mondá a karhatalom tárgyában érkezett intézvényt; illy hatalom, monda, egyedül lázadások esetében használható, illyenkor sem előbb, mint megyei fölhívás következtében: ezenkívül törvénysértés nélkül vele élni nem szabad. Szólt továbbá a kijelölési jogról s hivatkozott az 1687: 25. t. cz. re s a fölrást e szempontból is kíváná szerkeszt. e. alisp. előre bocsátván, miként sérelm. illetőleg nem állapodik meg egyes eseteknél, hanem tovább menve, fölkeresi magát a kútfőt, megemlíté, hogy követjelentés kor nyilvánított nézete azóta nem változott, mert most is ki kell mondania, miszerint haladásunk érdekében kellőleg nem munkálkodhatunk addig, míg felirólki tulkapások és sérelmek iránti aggodalmaink törvény által végkép eloszlata nincsenek. Fejtetvé aztána különbséget, melly alkotványos nemzet s abszolút kormány közt létezik; ezen viszony ugymond, egyfelől tökéletes emancipatio s függetlenségre törekvést szül, más részt örökös elnyomási kísérletekre ingerel. Gyökeresen e bajt másként nem orvosolhatni, hanem ha olly garantíák mutathatók föl, mellyek m'g egyiket szünet nélkül figyelmeztetik az alkotványosság körében maradásra, a másikat nem mellőzhető erővel tartják vissza a törvényesség határain kívül teendő lépésektől. Ez az, mitől a hatalmak discordantiájának megszüntetése függ; mi nélkül nemzet s kormány közti összhangzatos állandó működésről szó sem lehet. Olly alkotvány, minő a miénk, elég biztosítékot nyujthat a nemzetnek addig, míg negatio terén állunk, de ha egyszer positivitásokhoz nyultunk, nemzeti önállásunk biztosítékait benne hasztalanul keressük. Hailly körülményekhez még az is járul, hogy minden legkisebbke csorba után, melly positiv javítások által a régieken üttetik, abszolút hatalom leselkedik, végképi elporlasztól tarthatni, ha annak idejében biztosítékokról kellő-

leg nem gondoskodunk. Ha tehát igaz hogy a kormány nem ellensége nemzeties kifejlésünknek; ha a magyar valósággal haladni ohajt; mondjuk ki, milly értelemben haladásról lehet szó alkotványos nemzetnél, adjuk tudtul a kormánynak, minő föltételek mellett akarunk vele kezét fogva haladni, s e föltételek elsőjéül tüntessük föl azt, mit főnebb érinték, s mit az alsó táblai RRk 155 szám alatti határozatukban kimondottak; mondjuk, hogy addig, míg alkotványosan felelős kormánnyal nem bírnak, haladhatásunk sikere iránt vérmes reményeket nem táplálhatunk.

Áttérve az intézvényre, rosz néven vette K. I. urnak, hogy a keresztényesség szelid szellemét feledve, örvend olly pártnak, melly szuronyok mögöl emeli fejét s melly ezek nélkül tapodtnyit sem mehet. Illy párt keletkezének ugymond, jó hazafi örvendeni nem képes. Semmikép sem szeretné pedig, hogy az intézvény elfogadtassék, mert ez által még az alispánok is, kik pedig mindekkorig a megyék emberei voltak, elidegenülnek s a megyének ellenségivé válnak.

Ezekbe foglalhatók körülbelül, mik a kettős tárgyra nézve mai napi gyűlésben kifejtettek; miután a tárgy kimerítettnek megismertették, és személyes harcok kezdének fejledezni, elnök ö m'ga, ki pártatlan nyugalommal hallgatá a rendkívül hosszú vitaközlést, végzés-kimondáshoz fogott az intézvény félretétetik, a honti sérelem pártolatasára megyéink föl fognak szólíttatni, egyszersmind az országgyűlési tárgyakkal foglalkodó választványoknak utasításkép meghagyatik, hogy az alkotványos lét újabb biztosítékiról gondoskodást utasítástervébe fölvegye. Elnök ö m'ga nyilatkozata félig menő félben törtévént, némi zavarral nyujtott okot, azonban, helyettes ur távozta után az első alispán foglalván el az elnöki székét a gyűlés annyiban nyujtatott továbbra, mennyiben a végzés kimondottak fogadtaték el, a netalán emelkedő ovásra nézve pedig a következő nap tüzetett ki. Azonban, hála azon - szeretet-szülte - szép egyetértésnek, melly Pestmegye RReit elnökével évek hosszú során át összefűzve tartja, - következő napon minden ovás elmaradt s elnök ö m'ga ismét szokott derűltséggel foglalá el elnöki székét, a feszült várakozásban levők nem kis örömeire. folyt.

Budapesti napló. (Sept. 4kén) Mult vasárnap a nagyszámú hallgatóság nem kisebb meglepülésére ment véghez a vaknövények nyilvános vizsgálata; midőn a szellemi s testi ügyesség kifejlésére fordított oktatás eredménye örömmel vala tapasztalható. — Az nap, Budán ezrekre menő sokaság vön részt a Tomala által rendezett népünnepeben; s ki eddig kételkedett, teljesen meggyőződheték, hogy illy egyveleg népből, mint miénk, olly ünnepeket alakítani, melly egyszersmind nemzeti legyen, - ugyszólván lehetetlen. Különbösen patrogás, durrogás, izzadás elég volt; s a svábhegy aként kaczerkódott a magyarokkal: mintha ö kis Vezúv kívánna lenni; de minden örökölése daczára csak sűrű szikrákban susterogta ki dühét. A sok tréfa közt Buda képe igen komolylyá válhatott ama szeszélyes uracsok játéka következtében, kik a vérmézőn, tehát a lóporosház közelében röppentyüket bocsátgattak; szerencsére a rendőrség nem késett a veszélyes tréfát megakadályoztatni. — Minthogy Buda legszébb képe kevéssé sikerült, most már Pest szépitése van tervben; e' ezétra legujabb mozgalmak közé számíthatni az ujjiaczi bódéknak vásári alkalmakkor az ujjépület mögötti tere már annyiszor rebesgetett költöztesét. Ez csakugyan szébb kép leend, kivált városunk azon táji terjedését illetőleg. Egy nagy szellem felszárad előtt azt mondá, hogy a valódi Pestnek arra kell terjedni, s e' jóslatát mindaz oda helyzett ujjépület mindaz oda tervezett sokadalom óriás lépésekkelt hajtanak teljesedésbe. — A' takerékpénztár tökébiztosítással is kész levén az életpályára, rövid idő alatt meg fog háza sodni s e' ezéliből szeméit az uri-utezára vetette. — Honi mesterembereink némely osztályai, ha elég ügyességgel bírnak, a vasúti munkálatoknál foglalkozást találhatnak. — Hótfőn egy szegény napszámos kis fiával az üllet uton épülő nagy kaszárnya előtt menvén, fiát némi ünennel eltávolítá, maga pedig az emelkedő falak mögé ment, s midőn a flu vizsgálódott, atyját az álláson függve találta, s a siránkozó segélykiáltására érkezett munkások már csak hült tetemet vágthattak le a kötélről. — Egy más családapa övével összeveszvé a padlason akasztotta fel magát. — Térjünk azonban kellemesb tárgyra; Bajza szerkesztése alatt a Történeti könyvtár 12ik füzeté megjelent; tartalma Washington élete vége, s a francia forradalom történetének kezdete, Gaal fordítása után; ugy hiszszük egy magyar könyvtár s okulni komolyan akaró sem nélkülözendi e' derék munkát. Vásárunk sikere s terméknárkelete az alább következőkből világlik ki.

Most mult János fővételű vásárunk a hazai termékekre elég élénk vala; főkép a' gubacs, repceolaj s majd minden gabnafaj emeltebb áron kelt; gyapjut nagy mennyiségben adtak el, de a' sokadalom vége felé ára kissé esökkenni kezdett. Ellenben kézműart általánosan tetemesen vásárlottak össze; az apró kereskedés is kielégítő vala. Hazai terméknár a következő volt: timsó (fejtér mázs. 7 fr.; anizs: 8—16 fr.; aranyglét erdélyi: 13—14 fr.; 20 foknyi gabnapályinka akója: 6—7 fr.; törköly vagy

seprű: 6 fr. 24 kr.—7 fr. 20 kr.; szerémi szilvapályinka: 9 fr. 30 kr.—10 fr. 30 kr.; bászági: 9—10 fr.; 30 foku borsesz foka: 17—19 kr.; 35 fokué: 19 kr.; körösbogár term. mázs. 175—180 fr.; ágyi fosztatlan tollé: 20—74 fr.; fosztotté: 32—160 fr.; pehelyé: 100—140 fr.; író toll ezre 45 kr.—1 fr. 12 kr.; ökörbőr párja: 18 fr. 48 kr.—26 fr.; tehéné: 14—18 fr.; lóboré: 8—9 fr.; baké: 3—4 fr. 48 kr.; szarvasé: 12—30 fr.; ózé: 2—3 fr.; borjúé: 2—4 fr.; bir-káké: 1 fr. 30 kr.—2 fr. 48 kr.; magyar juhé: 1 fr. 30 kr.—2 fr. 50 kr.; bárányé: 30 kr.—1 fr. 50 kr.; kecskéé: 30 kr.—2 fr. 24 kr.; borzé: 2—4 fr.; rókaé: 3 fr. 40 kr.—4 fr. 15 kr.; farkasé: 3 fr. 50 kr.—10 fr.; nemesnyesté: 7 fr. 30 kr.—8 fr.; könyesté: 6 fr. 30—7 fr. 30 kr.; vadmacskáé: 4—5 fr. 30 kr.; fekete macskáé: 30 kr.—2 fr.; nyulbőr száza: 16—22 fr.; köménymag mázs.: 10—11 fr.; taplóé: 20—22 fr.; halzsír: 18—20 fr.; szömörceé: 4 fr. 30 kr.; tisztabuza pozs. m.: 2 fr. 56 kr.—3 fr. 30 kr.; kétszeresé: 2—2 fr. 8 kr.; rozszé: 2—2 fr. 8 kr.; árpáé: 1 fr. 12 kr.—1 fr. 28 kr.; zabé: 50—58 kr.; tengerié: 1 fr. 28 kr.—1 fr. 36 kr.; kölesé: 1 fr. 36 kr.—1 fr. 40 kr.; főzött s fonott lószőr mázs.: 42—52 fr.; nyersé hosszu: 60—70 fr.; rövidé: 34—36 fr.; rongyó finom: 6—8 fr.; középszerűé: 4—5 fr.; közönségesé: 2 fr. 30 kr.—3 fr.; kenderé — apatini gerebenzetté: 26—32 fr.; nem gerebenzetté: 8 fr. 48 kr.—9 fr. 30 kr.; szarv — szarvasé mázs.: 22—32 fr.; ökörszarv száza: 21—23 fr.; bivalyé: 16—22 fr.; tehéné: 8—12 fr.; marhaköröm ezre: 7 fr. 30 kr.—8 fr. 48 kr.; szarvhagyó száza: 5—10 fr.; gubacs, első rendű, köble (120 fonttal): 9 fr. 30 kr.—10 fr. 45 kr.; másodrendűé: 7 fr. 30 kr.—9 fr.; harmadrendűé: 5 fr.—6 fr. 45 kr.; bengelogyó mázs.: 8—10 fr. 45 kr.; édes köményé: 10—12 fr.; enyvé — asztalos finomé: 16 fr. 30 kr.—17 fr.; középfinomé: 15 fr. 30 kr.; repceolaj (vetetté): 16 fr. 45 kr.—18 fr.; tisztázotté: 18 fr. 30 kr.—20 fr.; lenolajé: 18 fr. 30 kr.—20 fr.; paprikáé: őrölté: 12 fr.; illyr hamuzsír: 12 fr.; magyar fehéré: 10 fr. 30 kr.—11 fr. 30 kr.; kékesé: 9—10 fr.; kék közönségesé: 8 fr. 15 kr.—8 fr. 45 kr.; barackmagé: 16—16 fr. 30 kr.; magvaké — lóheré: 18—21 fr.; lenmag pozs. m.: 3 fr.—3 fr. 15 kr.; vadrepzemagé: 1 fr. 36 kr.; vetetté (nyári): 3 fr. 15 kr.—3 fr. 30 kr.; öszié: 3 fr. 45 kr.—4 fr. 23 kr.; kendermagé: 2 fr.—2 fr. 6 kr.; fehér mustár mázs.: 3 fr. 45 kr.—4 fr. 15 kr.; sáfrányé: 33—34 fr.; egy nyiretű igen finom gyapju mázs.: 124 fr. 30 kr.; finomé: 95—118 fr.; középszerűé: 75—93 fr.; közönségesé: 48—72 fr.; két-nyiretű, téli finomé: 70—81 fr.; középszerűé: 54—68 fr.; közönségesé: 45—50 fr.; nyári finomé: 75 fr.; báránygyapjué: 65—128 fr.; bürül nyiretű: 65—115 fr.; tobak-gyapjué: 33—62 fr.; erdélyi zigaráé: 50 fr.; bászági kézzelmosotté: 37—43 fr.; tisztázotté: 27—28 fr.; magyar fűrtös, kézzelmosotté: 26—29 fr.; tisztázotté: 27—28 fr.; fekete: 22—23 fr.; zsír: 14 fr. 45 kr.—16 fr. 45 kr.; hájé: 18—20 fr.; selyem nyers, bászági fontja: 10 fr. 30 kr.—12 fr. 15 kr.; szalonna mázs.: 15—16 fr. 48 kr.; szegedi szappané: 11—12 fr.; sziksdó finom: 9 fr. 30 kr.—10 fr.; közönségesé: 8 fr. 30 kr.—8 fr. 45 kr.; do h a n y: tiszamelléki első rendűé: 14—16 fr.; másodé: 10—12 fr.; deb-rői elsőrendűé: 18—20 fr.; másodé: 12—14 fr.; harmadé: 8—10 fr.; debreczeni elsőrendűé: 18—22 fr.; másodé: 13—15 fr.; harmadé: 9—11 fr.; pécsi elsőrendűé: 8—9 fr.; másodé: 6—7 fr.; harmadé: 4—5 fr.; szegedi elsőrendűé: 14—16 fr.; másodé: 9—11 fr.; harmadé: 6—8 fr.; tekeres-dohányé: 4 fr.; fagygyué: olvasztatlan 14 fr.—14 fr. 24 kr.; olvasztotté rud v. karikában 17 fr. 36 kr.—20 fr. 30 kr.; bászágié: tömlőben 16 fr. 30 kr.—17 fr. 30 kr.; oláhé — átszállított — 16 fr. 15 kr.—17 fr.; sárga viasz bászági: 80—83 fr.; tokaji aszbur átalagja: 80—130 fr.; ménesi akója: 20—100 fr.; budai vörös óé: 4—12 fr.; ujé: 3 fr. 30 kr.—4 fr.; fehér óé: 4—8 fr.; ujé: 3 fr. 30 kr.—4 fr.; köbányai óé: 4 fr. 30 kr.—10 fr.; ujé: 3 fr. 45 kr.—4 fr. 15 kr.; hegyi fehér és vörös óé: 5—15 fr.; ujé: 4—5 fr.; sikköldi fehér és vörösé: 3 fr. 15 kr.—4 fr.; borkó fehér termézetű mázs.: 13—16 fr.; vörösé: 11 fr. 30 kr.—14 fr., alcana-gyökéré: 5—8 fr.; enula-gyökéré: 7 fr.; szeppanfűé: 7 fr.; aszalt szilváé: 5 fr. 30 kr.—6 fr. 45 kr. aug. 28án 1845. a' polg. szab. kereskedői kar által Aigner Ferenc s. k. elnök, Mitterdorfer János s. k. másodelnök.

Amerika.
Az egyesült státusok által alkotott s 1845. mart. 1én az elnök által szentesített s Texas bekebelesítését megállapító törvény a texasi népcönventtől következő feltételek alatt fogadtatott el: 1) Texas az unióhoz csatolattik, beligazgatásra nézve önálló marad, de ha más tartománnyal határvillongásba keverednék, e' kérdésben az egyesület kormányát ismeri el törvényes bírójának; az alkotvány, mellyet a befogadandó új status a nép összes akaratával alkotand magának, az egyesület elnökéhez 1846 január 1ig benyujtandó, hogy ez azt congressusi tárgyalás alá bocsáthassa. 2) A' nevezett status, mihelyt a bekebelesítés tetteleg megtörténe, minden középületeit, nyilvános intézeteit, erősítvényeit, kikötőt, raktárait és fegyvereit az egyesületnek átengedi; valamint minden közös tulajdonait is, mennyiben ezek Texas védelmére fordítottak és fordítandók; ellenben az új status zavartalan birtokában marad minden nyilvános pénzeinek, vállalatának s mindennemű díjak és bevételeknek, mellyek a köztársaságot illetik; továbbá az új status háborítatlan birtokában marad mindazon földbirtokoknak, mellyek határain belül vagynak s még nincsenek gyarmatosítva; ezen földek megvételéből bejövő pénz a statuson teherkép nyugvó adósságok törlesztésére s

Texasnak más tartományokkál összeköttetése fen-
tartására fordítandó, s mi ezenfelül megmarad, az a'
status tetszése szerinti használatra hagyatik; de az
érintett adósságok és lekötöttségének az új statusnak
sehogy sem hátrható az egyesületre teherképen. 3)
Texasnak mostani földterületéből a' gyarmatosítás
szerencsés szaporodásával négy status alakulhat,
de ezen célra a' szükséges népszám 's Texas pol-
gárzatának megegyezése kívántatik; ez alakítandó
újdon statusok közül azok, mellyek az éjszaki szé-
lesség 36° 30' dél felé nyúlnak el a' Missouri vona-
lon belül, az unióba felveendőek akkor is, ha a' tulajdon-
jogot egyszersmind rabszolgá-bírhattással gyakorol-
ják; de azon statusokban, mellyek Texasnak még
most lakatlan földterületéből a' Missouri vonalon felül
éjszaki felé fognak alakulni, a' rabszolgatartás vétek-
nek bélyegeztetik 's ünnepélyesen tiltatik. Ezen föl-
tétéleket a' convent egyhangulag elfogadta, 's ma-
gát azok megtartására kötelezte Austinben jul. 4én
1845.

Anglia.

Egy angol lap az ottani vasutakról többek közt
írja, hogy a' vasuti főigazgatóság habár kétszer eső-
kenté is mult félév alatt a' vitelbért, a' bevétel még-
is néhány hónap alatt 30 ezer font sterlinggel növe-
kedett, melly összegből 12,200 font st. az utasokra
's 18,700 f. st. portékák 's más ingóságok szállítására
esik; az utazók száma volt 90,500, az áru-szállítvány
pedig 22 ezer tonna teher, ezen tapasztalás az igaz-
gatóságot arra bírta, hogy a' vitelbéri jegyzéket még
alább szállítsa 's ekkép még nagyobb nyereséget
biztosítson magának; a' miért is 1 utazószemély szál-
lítási díja az első helyen 2 pence, a' másodikon 1 1/2 p.,
a' harmadikon 1 p. egy angol mérföld távolságra. A'
többi vasut-igazgatóság ez által mintegy kényszerítve
van hasonló árcsökkenéssel élni, hogy a' bukást
kikerüljék. Épüljön csak fel hazánkban is a' közép-
ponti vasut Bécsig, azonnal könnyebb és olcsóbb le-
end a' szállítás mind gőz- mind egyéb hajón, mind ten-
gelyen. Egyébiránt midőn a' vasutak sikeres kezel-
tetését közzöltük, ugyanakkor szerencsétlenségekről
is olvashatni, mellyek azokon az illető egyedek vl-
gyázatlansága miatt oly gyakoriak; aug. 19ki éjen
a' manchesteri vasvonalon a' kocsí Leedstől esti 6 ó-
rakor indult el, a' mozgonygép igen nagy 's hozzá
csak két szállító-kocsi volt csatolva, e' könnyű teher-

rel a' nagy erővel dolgozó gép oly gyorsan haladott,
hogy egy óra alatt 50 angol mérföldet futott be, ek-
kor a' mozgonygép kiszökkenvén a' vasvonatról
mintegy 30 öl messzeségre futott a' föltesen, midőn
ennek széléhez érve mintegy 40 láb mélységbe zu-
hant; a' gépet ezen esés teljesen megrongálta, a' két
szállító-kocsi összeszedvén az utazók tetemesen
megsértettek; ez esetből akarják a' londoni lapok
vasutakra nézve azon szabályt megállapítani, hogy
ezentől 25 angol mérföldnél tovább megállapodás
nélkül a' gőzös ne haladhasson, így nem kaphat oly
sebességre, hogy végre feltartóztatatlan legyen. —
A' calcuttai lap jul. 2kai számában az azon vidéken
dühöngő epimirigyiről következőket közöl: „Az epi-
mirigy Lahoreban és környékén 20 ezertől 30 ezerig
pusztított, magában Lahoreban naponként közép
számmal 5 — 700 ember halt meg a' nevezett nyava-
lyában; ezen dőghalál megszüntetése a' polgár háboru
vérengzésit, mert a' katonák annak mérges nyilaitól
elrettenve, többnyire hazájukba visszaszökdöste-
nek. — A' levantei angol ügyvivőkhez főtörvény-
széki rendelet boesáttatott, miszerint mindazon ese-
lekvény, mellyek a' brit földön mint vétek tekintet-
nek, Törökországban is így vétessenek — fenmarad-
ván némelly esetekben a' helybeli viszonyokra te-
kintet. A' kisebb vétekben maga a' consul bíraskod-
hatik rövid uton, a' nagyobbakban köteles leend a'
tartomány értelmeshjéit összehíni 's ezekkel egyet-
értőleg itélni a' vádlott felett. A' gyilkosok Maltába
fognak szállíttatni elítélítés végett; ide fognak kül-
detni olyan vétekesek is, kik ellen másodízben emel-
tetik vád. E' rendelet-kibocsátásra okul szolgálta Ang-
liának azon szerződése Törökországgal, miszerint
az előbbi kormány mindazon angol alattvalók felett,
kik Törökországban telepedtek meg, a' bírósági ha-
tóságot érvényesen gyakorolhatja. Angliának ezen
kiváltsága egy hatalmasság megbízottainak nem
tetszvé mindent elkövetett a' lakosságnál annak
ezélszerűtlensége bebizonyítására, sikerült is neki
a' kedélyeket annyira és oda izgatni, hogy az angol
ügyvivők eljárásai sehogy sem találtattak megnyug-
tatóknak a' nép előtt; mert ha ok gyengék vagy en-
gedékenyek voltak a' följelentett esetek büntetésé-
ben, akkor az ozmán hatóság emelt panaszt az angol
kiváltságai visszaélés ellen, mert ez által lehetet-
len a' tartományt a' rablólktól és bukás-eszközölő esa-

lólktól megmenteni; ha ellenben szigoruan jártak el
a' vád alá vett büntettek fölött, akkor a' nép jaldult
fel az önkény korbácsa alatt. Ezen elfogultságot a-
zonban az újabb rendelvény által, mennyire az itélhe-
tésben az a' népnek is befolyást enged, elhárítható-
nak reménylik.

Franciaország.

A' Phare des Pyrénées szerint Nemours hgnek
's nejeinek a' spanyol királynékkal Pampelónába
leendő bemenetele sept. 4ére határozatott; ez iránt
Barrecheher tábornok már parancsot is kapott had-
osztályával az iruni határvonalhoz közelíteni ő fensé-
gök elfogadására 's tovább kísérésökre. Haytiban a'
benschülöttek és a' dominicanusok (igy neveztetnek
a' hajdani spanyol birtok Hayti sziget fővárosának
Sant Domingonak lakosai) között ütközet történt,
mellyben az elsők teljesen megverettek. — A' fran-
czia liberalis sajtó folytonos figyelemmel kíséri a' je-
zuita ügyet 's a' kormánynek arról szóló törvény
fogantatásának körüli eljárását; megróván ezt azért,
hogy tettleg fellépni mindedig elmulasztá 's kivált-
képe a' szerzet főnökeiktől várja a' nemzet akarata iránti
elégítelt. Postautezabeli zárdájokat Párisban elha-
gyák ugyan az érintett szerzetesek, de letelepültek
barátságos, hol időzni fognak addig, míg kibéreltek lak-
szobáik butorozva lesznek, 's ekkor oda fognak
költözni. Lyonban pedig zárdájokból sem költöztek
ki, 's nem is nagy kedvet mutatnak chez, úgy látszik
Rómából a' p. generalistól várnak ez iránt utasítást.
Fekvő birtokaikat a' Constitutionnel szerint nem ad-
ják el, hanem egyesek neveire fogják csak átírtni, de
a' jövedelmet, valamint a' tulajdonosi befolyást is ma-
guk kezelendik. Franciaország tehát, dacára a' tör-
vénynek 's a' nemzet akaratainak, őket nem fogja el-
veszteni; mert a' clerus őket pártolására méltatva se-
gédlelkészölök fognak ez által alkalmaztatni, melly
uton tanjok (doctrinájok) terjesztésére még széle-
sebb mező nyílik előttük. Ez eredményt látva az ille-
tő lapok, most már kárhoztatják a' kormány azon lé-
pését, miszerint a' római udvarral a' jezuitákra nézve
egyezkedésbe lépett, mert sokkal jobban megfelelt
volna a' közügynek a' Thiers indítványa szerinti
egyenes eljárás, melly minden egyezkedés nélkül a'
törvény végrehajtását ajánlja. — Franciaország-
ban sem felelt meg az aratás a' várakozásnak, hozzá
még rossz szüretet is várnak.

71dik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1845.

Hirdetés.

A' r. méltóságú magyar kir. udvari
kamara rendeléséből ezennel közhírré té-
tetik, hogy f. évi october 14kén a' mar-
marosi kam. igazgatóság épületében kö-
vetkező gabonamennyiségek beszállítása
fog nyilvános árverésre kitétetni, és a'
legkisebb árt kívánóknak szállítás végett
átengedtetni.

A' beszállítandó gabonának mennyi-
sége következő, és pedig:

Szigetre	tiszta búzából . . .	20,600 p.m.
	„ roszból . . .	600 „
	„ kukuriczából . . .	1300 „
	„ zabból . . .	2100 „
Husztira	„ búzából . . .	500 „
	„ zabból . . .	700 „
Bastyaházára,	„ búzából . . .	4300 „
	„ roszból . . .	300 „
	„ kukuriczából . . .	1000 „
	„ zabból . . .	200 „
Király-Mezőre	„ búzából . . .	2300 „
	„ roszból . . .	2000 „
	„ kukuriczából . . .	7000 „
	„ zabból . . .	1000 „
Körös-Mezőre	„ búzából . . .	800 „
	„ roszból . . .	500 „
	„ kukuriczából . . .	600 „
	„ zabból . . .	400 „
Rahóra	„ búzából . . .	1700 „
	„ roszból . . .	400 „
	„ kukuriczából . . .	500 „
	„ zabból . . .	400 „
Viassóra	„ búzából . . .	3250 „
	„ roszból . . .	1400 „
	„ kukuriczából . . .	880 „
	„ zabból . . .	600 „
Tisza-Ujlakra	„ búzából . . .	200 „

A' kötetendő szerződéssel megállapítandó gabonamennyiségnek fele 1846. k. apulis utolsójáig az erdő-számtart i. hivatalokra nézve pedig június utolsójáig, másik fele pedig mulhatlanul szeptember

15kén 1846. helyre szállítandó léssen, mi mellett még föföltételül tétetik, hogy a' gabona átadásánál minden pozsonyi mértő a' búzánál 80, rozsnál 78, kukuriczánál 80 és zabnál 47 fontot, legalább is nyomjon.

A' kiknek tehát ezen gabonaszállítasokat magokra vállalni kedvök volna, ezennel felszólíttatnak, a' mondott napra Szigeten a' marmarosi kir. kam. igazgatóság épületében, délelőtti 9 óráig vagy személyesen, vagy törvényes hatalmazott-jaik és képviselőik által megjelenni vagy írott 10% készpénzből vagy statuskötelezvényekből álló bánatpénzzel ellátott, bepecsételt ajánlataikat legfőbb folyó évi october 13dikán estig azon meghatározott nyilatkozattal benyújtani, hogy az árverési feltételeknek előre is tökéletesen alávetik magokat. — A' személyesen vagy törvényes hatalmazott-jaik és képviselőik által mondott 10% bánatpénzt f. é. october 13dik napján a' szigeteli kir. tisztartóságnál nyugtatvány mellett letehetik, a' nyugtatványt az árverési kiküldöttségnek az árverés napján elomtatván, még az is észrevéttetik hogy azon felek, mellyek ajánlataikat írásban adják be, egyszersmind pedig személyesen is meg akarnak az ársökkel éntesen jelenni, az illető kir. kincstári pénztárak e' betett bánatpénzről szóló eredeti bizonyítványát a' pecsét alatt benyújtott ajánlathoz kapcsolják, a' szóvali ársökkeneténél pedig csak meghitelesített másolatban tartoznak az említett bizonyítványt elomtatni.

Az árverés és kötelezvény közelebb feltételei mind a' magyar kir. udv. kincstári számvevőséknél Budán, mind a' marmarosi kir. k. igazgatóságnál Szigeten naponként olvashatók.

Budán, augustus 13kán 1845. 1—3

Gőzhajózási jelentés.

A' es. kir. szab. dunai gőzhajózási-társaság részéről közhírré tétetik, hogy 1845ki második-félévre egy egész részvényről: 12 fr. 30 kr. félrészvényről: 6 fr. 15 kr. járó osztalék, valamint a' kötelezvények kamatai is 500tól 12 fr. 30 kr. p.p. 's a' szeptemberre szóló szelvények előmutatása mellett f. é. S e p t e m b e r 1-jétől kezdve a' középponti pénztárvivatalnál Bécsben (Bauermarkt nró 582) valamint Pesten a' gőzhajóhivatalnál is fölvehető.

A' gőzhajózási hivatal 2—3

Makktermés iránti hirdetés.

A' kalocsai érseki uradalom részéről közhírré tétetik, hogy az azon uradalomhoz tartozó 's Bácsmegegyben fekvő bacsitsztartósági kerületbeli erdőekben találtató makktermés folyó szeptember 25ik napján árverési uton el fog a' latni. Makktermést vásárlani kívánók tehát azon napra Bács érseki városba illendően meghívotnak, hol az árverés a' tisztartói lakban reggeli órákban tartatni fog.

Tek. ns S o m o g y megye börtönében közép számítás szerint 120—150 számú rabnak hasznos foglala oszkodtatása tekintetéből a' megyei KK. és RR. pártfogásá alatt egy részvényes társaság levén alakulandóban, — miután ezen leginkább gyapju- kender- és len-füvel és szövésel foglalkozó gyár-intézet kormányzása egy szakértő alkalmas, egyébiránt biztosítást is kimutatni tudó egyednek illő fizetéssel felfogadtatását szükségessíti, minden, ki hivástást érez magában ezen hivatal elvállalására, 's tehetségeivel bir annak betölésére, a' társaság által 1846lik évi február 15ö napjára Kaposvárra hivatalos, hol Tallián Pál központi főszolgabíróhoz, ha személyesen ott meg nem jelenhetik — bérmentesen küldje be véleményét és tervét, mikép véli e' célt leginkább elérhetni, 's minő pénzemennyiséggel biztosíthatja a' társaságot ügyessége és hűsége felől. Egyéb iránt kijelentvén, hogy egyenlő tulajdonságok mellett elsőbbséget az nyer, a' ki nagyobb sommát rendes kamatfizetés mellett a' társaságnál leteend. Az intézet 's egyéb körülmények iránti bővebb felvilágosítás fent Tallián Pál főbíró urnál Kaposvárott bérmentesen megszerezhető.

2—2

Gabonár váltó garasokban.

		Tisztabura	Kétszeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukuricza
Pesten,	aug. 29 (pesti m.)	190—240	—175—	115—130	90—98	70—76	120—130
Ujbecsén,	„ 22 (poz. m.)	80—100	73—76	—	60—30—35	—	39—
Győrben,	„ 16 „ „	108—125	—105	74—80	55—58	43—44	70—74
Baján,	„ — „ „	83—97	70—75	69—70	44—45	34—32	—57
Mosonyban,	„ 17 „ „	128—156	84—100	85—100	66—76	46—50	72—78
N.Szombathban,	„ 19 „ „	140—148	—	94—99	62—65	50—53	—
Pozsonyban,	„ 22 „ „	126—158	—	92—116	68—78	48—60	80—92
Miskolczon,	„ 19 „ „	120—130	100—105	90—95	60—65	50—57	70—80

Szerkeszti: Helmezy. —Nyomatja: Trattner-Károlyi uri-utca 453.